

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักทนายบุคคล

บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

กรอกจำนวนเงินในภายหลัง เกินกว่าจริงผลเป็นอย่างไร

การ กู้ยืมจึงเป็นทางออกอย่างหนึ่งของคนต้องการใช้เงินหรือเรียกอีกหนึ่งว่า คนร่อนเงิน แต่ด้วยความที่เงินขาดมือมีความจำเป็นต้องใช้อย่างเร่งด่วน ด้วยความไม่รอบคอบในการทำหลักฐานการกู้ยืมก็อาจเสียผู้ให้กู้ยืมที่ไม่สุจริตได้ จึงมีความจำเป็นที่ผู้กู้ต้องทำความเข้าใจ และศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินให้ดีเสียก่อนจึงจะช่วยให้ ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจก่อนว่าการกู้ยืมเงินนั้นเป็นสัญญาชนิดหนึ่ง มีคู่กรณีสองฝ่าย คือ ฝ่ายหนึ่งเรียกว่า “ผู้ให้กู้ยืม” และอีกฝ่ายเรียกว่า “ผู้กู้ยืม” ซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 “การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญจะฟ้องร้องให้บังคับคดีหาได้ไม่” จากข้อกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้การกู้ยืมเงินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์เป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ มิฉะนั้นจะฟ้องร้องบังคับคดีไม่ได้ ซึ่งหมายถึงการฟ้องร้องบังคับคดีในมูลหนี้กู้ยืม โดยหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ว่าจะเกิดขึ้นก่อนหรือภายหลังก็ได้แต่ต้องมีอยู่แล้วในขณะที่ฟ้อง และต้องมีสาระสำคัญดังนี้คือ ในสัญญาผู้ยืมต้องมีข้อความสำคัญให้เห็นว่ามีกรอกจำนวนเงินให้ชัดเจน และที่สำคัญต้องมีลายมือชื่อของผู้ยืม ส่วนลายมือชื่อผู้ให้กู้ยืมนั้นจะมีหรือไม่ก็ได้

สัญญากู้ยืมเงินเป็นสัญญาที่มีใช้สลับเปลี่ยน หมายความว่า สัญญาที่ผู้ให้กู้ยืมได้โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นเป็นปริมาณมีกำหนดให้แก่ผู้ยืมและผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น และสัญญาผู้ยืมนี้ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรคหนึ่ง “อันว่าผู้ยืมใช้สลับเปลี่ยนนั้น คือสัญญาซึ่งผู้ให้ยืมโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินชนิดใดไปสลับเปลี่ยนเป็นปริมาณมีกำหนดให้ไปแก่ผู้ยืม และผู้ยืมตกลงว่าจะคืนทรัพย์สินเป็นประเภท ชนิด และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น” ดังนั้น การกู้ยืมเงินหรือสัญญาผู้ยืมเงิน จึงเป็นสัญญา

ผู้ยืมใช้สลับเปลี่ยนที่ผู้กู้ยืมไปขอกู้ยืมเงินจากบุคคลหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้ให้กู้ยืมโดยผู้กู้ยืมทำสัญญาหรือข้อตกลงว่าจะชดใช้เงินคืนให้ภายในกำหนดเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยด้วยหรือไม่ก็ได้ แต่ตามกฎหมายต้องไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี เว้นแต่สถาบันการเงินที่กฎหมายยกเว้นให้เรียกดอกเบี้ยสูงกว่านี้ได้ สัญญาผู้ยืมเงินจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้มีการส่งมอบเงินที่กู้ยืมกันแล้ว เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรคสอง “สัญญาผู้ยืมนี้ย่อมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม”

ปัญหาถามว่า หากสัญญาผู้ยืมมีเพียงผู้ยืมลงลายมือชื่อแต่ยังไม่ได้กรอกจำนวนเงินที่กู้ต่อมายังมีการกรอกจำนวนเงินผลจะเป็นอย่างไร คำตอบของปัญหานี้ขอแบ่งเป็นสองเรื่องดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง ในการแก้ไขหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ยังไม่สมบูรณ์ สามารถแยกเป็นสองกรณี

กรณีที่หนึ่ง ผู้ให้กู้กรอกจำนวนเงินมากกว่าที่กู้จริงโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้กู้ ถือว่า สัญญาผู้ยืมเป็นเอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265 ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ได้ ผู้ให้กู้จึงใช้สัญญาดังกล่าวฟ้องบังคับเรียกเงินไม่ว่าจะเป็นจำนวนที่กู้กันจริงหรือจำนวนที่เขียนขึ้นภายหลังไม่ได้ เพราะถือว่าไม่เคยมีหลักฐานการกู้ยืมที่สมบูรณ์แท้จริงมาก่อน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 759/2557 จำเลยไม่ได้กู้ยืมเงินไปจำนวน 390,000 บาท ตามหนังสือสัญญาผู้ยืมเงิน โจทก์กรอกจำนวนเงินในภายหลังว่าจำเลยกู้ยืมเงินจำนวนดังกล่าว ซึ่งมากกว่าจำนวนหนี้กู้ยืมที่มีอยู่จริงในวันทำสัญญาผู้ยืม โดยไม่ได้รับความยินยอมจากจำเลย

หนังสือสัญญากู้ยืมเงินจึงเป็นเอกสารปลอม และถือได้ว่าการกู้ยืมตามฟ้องโจทก์มิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือ โจทก์ไม่อาจฟ้องร้องให้บังคับคดีได้ตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 653 วรรคหนึ่ง และมีข้อเป็นกรณีที่จำเลยให้การรับแล้วที่โจทก์ไม่จำเป็นต้องอ้างสัญญากู้ยืมเงินเป็นพยานหลักฐาน จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระเงินในจำนวนที่รับว่าได้กู้ยืมจากโจทก์

กรณีที่สอง ผู้ให้กู้กรอกจำนวนเงินในสัญญาเท่ากับที่กู้กันจริง แม้จะกรอกภายหลังโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้กู้ ก็ไม่ถือว่าสัญญาเป็นเอกสารปลอม ไม่ใช่เอกสารปลอมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265 เพราะไม่ใช่การกระทำในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ดังนั้น จึงใช้เป็นหลักฐานกู้ยืมได้ **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5685/2548** หนังสือสัญญากู้เงินมีการกรอกข้อความว่าจำเลยที่ 1 ได้กู้เงินโจทก์จำนวน 400,000 บาท และหนังสือสัญญาค้ำประกันมีการกรอกข้อความว่าจำเลยที่ 2 ค้ำประกันเงินกู้ดังกล่าวให้แก่โจทก์ อันเป็นการกรอกข้อความที่มีลูกหนี้กันจริง แม้จะเป็นการกรอกข้อความภายหลังที่จำเลยทั้งสองลงลายมือชื่อในสัญญาเงิน และสัญญาค้ำประกันแล้ว ก็ไม่ทำให้หนังสือสัญญาเงิน และหนังสือสัญญาค้ำประกันเป็นเอกสารปลอม หนังสือสัญญาทั้งสองฉบับจึงมีผลผูกพันโจทก์กับจำเลยทั้งสอง

เรื่องที่สอง การแก้ไขหลักฐานการกู้ยืมที่สมบูรณ์แล้ว กล่าวคือการกู้ยืมมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้แล้ว ต่อมามีการแก้ไขจำนวนเงินให้เพิ่มขึ้นโดยไปขีดฆ่าเฉพาะจำนวนเงินในสัญญาเดิม แล้วเขียนจำนวนเงินที่กู้เพิ่มขึ้นใหม่ แบ่งเป็นสองกรณี คือ

กรณีแรก หากผู้กู้ให้ความยินยอม ผู้กู้จะต้องลงลายมือชื่อกำกับอีกรอบ มิฉะนั้นจะถือว่าการกู้ยืมครั้งแรกเท่านั้นที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 326/2507** เดิมจำเลยกู้เงินโจทก์ไป 3,100 บาท และได้ทำหนังสือกู้ให้โจทก์ไว้ ต่อมาจำเลยขอเงินโจทก์อีก 1,400 บาท โจทก์จำเลยขอให้ผู้เขียนสัญญาแก้จำนวนเงินในหนังสือกู้ การเขียนจำนวนเงินกู้เพิ่มลงไปหนังสือกู้ โดยจำเลยมิได้ลงลายมือชื่อจำเลย จึงใช้ฟ้องร้องบังคับไม่ได้ ส่วนการกู้ครั้งแรกจำนวนเงิน 3,100 บาทนั้นได้ทำหนังสือกู้และลงลายมือชื่อในหนังสือนั้นถูกต้องตามกฎหมายโจทก์จำเลยขอให้ผู้เขียนสัญญาแก้จำนวนเงิน การแก้ก็คงไม่มีผลให้ฟ้องร้องจำเลยตามที่แก่นั้นเท่านั้น โจทก์จึงยังคงมีสิทธิฟ้องเรียกเงินตามหนังสือกู้ที่จำเลยทำไว้ต่อโจทก์ดังเดิม

กรณีที่สอง ผู้กู้ไม่ให้ความยินยอม ผู้ให้กู้แก้ไขจำนวนเงินในสัญญาให้เพิ่มขึ้นเอง ถือว่าสัญญาเป็นเอกสารปลอมใช้เป็นหลักฐานการกู้ยืมไม่ได้ อย่างไรก็ตามเมื่อแต่เดิมมีสัญญาที่สมบูรณ์อยู่แล้ว เพียงแต่ผู้ให้กู้ไปแก้ไข จึงยังคงบังคับจำนวนเงินตามสัญญาเดิมได้ เพราะถือว่ามีหลักฐานการกู้เป็นหนังสือมาก่อนแล้ว **คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1149/2552** โจทก์มีหนังสือสัญญากู้ยืมที่จำเลย

ลงลายมือชื่อเป็นผู้กู้ ระบุว่าจำเลยกู้ยืมเงินโจทก์จำนวน 20,000 บาท เป็นหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือซึ่งจำเลยต้องรับผิดชอบภายหลัง โจทก์แก้ไขจำนวนเงินในสัญญาให้สูงขึ้นเป็น 120,000 บาท ซึ่งไม่เป็นไปตามที่โจทก์ และจำเลยตกลงกัน แต่ก็ไม่ทำให้หลักฐานกู้ยืมเงินที่ทำไว้แต่เดิม และมีผลสมบูรณ์ต้องเสียไป จำเลยต้องรับผิดชอบต่อโจทก์เท่าที่กู้ไปจริง

บทสรุปสุดท้าย การแก้ไขหลักฐานแห่งการกู้ที่ยังไม่สมบูรณ์ที่ยังไม่กรอกจำนวนเงินกู้ เมื่อผู้กู้ได้ลงลายมือชื่อในหนังสือสัญญาเงินในช่องผู้กู้ ผู้ให้กู้ได้กรอกข้อความในภายหลัง ซึ่งจำนวนเงินนั้นเกินกว่าจำนวนหนี้ที่เป็นจริง โดยผู้กู้มิได้รู้เห็นยินยอมด้วย หนังสือสัญญาเงินจึงไม่สมบูรณ์ เอกสารดังกล่าวจึงเป็นเอกสารปลอม แต่ถ้าหากกรอกจำนวนเงินเท่าที่กู้จริง เป็นการกรอกข้อความที่มีมูลหนี้จริงแม้กรอกภายหลังก็ไม่ทำให้หนังสือสัญญาเป็นเอกสารปลอม ส่วนการแก้ไขหลักฐานที่สมบูรณ์แล้ว หากผู้กู้ให้ความยินยอม ผู้กู้ต้องลงลายมือชื่อกำกับอีกรอบ มิฉะนั้นจะถือว่าการกู้ยืมครั้งแรกเท่านั้นที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ หากผู้กู้ไม่ให้ความยินยอมผู้ให้กู้แก้ไขตนเองสัญญาที่แก้ไขเป็นเอกสารปลอมใช้เป็นหลักฐานการกู้ยืมไม่ได้ แต่อย่างไรก็ดีเมื่อแต่เดิมมีสัญญาที่สมบูรณ์อยู่แล้ว เพียงแต่มาแก้ไขภายหลัง จึงยังคงบังคับจำนวนเงินตามสัญญาเดิมได้เพราะถือว่ามีหลักฐานเป็นหนังสือมาก่อน